

NORSK KULTURSKOLERÅD

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

IRIS 2014-2016

0

Forfatter av rapporten: Rut Jorunn Rønning

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Innledning.....	2
Beskrivelse IRIS prosjektet	3
IRIS, gjennomførte tiltak 2014-2016	6
Organisering av IRIS prosjektet	8
Uttalelse kunstnerisk leder Wolfgang Plagge.....	9
Sammendrag rapporter delprosjekt.....	10
Sammendrag rapport El Sistema, ved delprosjektleder Gabriel Gallo:.....	10
Sammendrag rapport Vestfold-Grenland, delprosjektleder Marius Astrup Thoresen:	11
Sammendrag Vestregionen ved daglig leder Nina Solberg og delprosjektleder VUS/IRIS, Liv Andersen:	14
Erfaringer og refleksjoner fra prosjektleders ståsted	15
Styringsgruppens anbefalinger.....	16
Referanser	18
Vedlegg.....	18

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Innledning

Sagnene om den greske gudinnen Iris er få, men budene hun brakte rundt for gudene var desto fler. Hun var knyttet til havet og himmelen, og datter av "Thaumas", en havgud og Elektra, en skynymfe. Denne sammenknytningen mellom hav og himmel skapte regnbuen.

IRIS prosjektet (IRIS) har ønsket å være en budbringer av musikkens univers til barn og unge. Navnet til prosjektet har flere metaforiske betydninger, blant annet gudinnen Iris og sammenknytningen hun symboliserer, ved regnbuens ende står en skattekiste, det kan også være fargespektret i en regnbue, den doble regnbuen, men også iris i øyet. Med andre ord kan prosjektets navn skape mange metaforer. 34 folketette kommuner på Østlandet, med sine kulturskoler ble i perioden 2014-2016 involvert i prosjektets aktiviteter, opplevelser og utvikling. IRIS har vært et samarbeid mellom Norsk kulturskoleråd og Sparebankstiftelsen DNB ved sitt datterselskap Dextra Musica.

Sparebankstiftelsen DNB ved Dextra Musica ga i desember 2013 tilsagn på 11,3 millioner kroner til IRIS i prosjektperioden. Det er med andre ord et historisk stort kulturskoleutviklings prosjekt sett i et geografisk, innholdsmessig og økonomisk omfang. Innholdet i prosjektet har vært ambisiøst og bredt, med for eksempel piloter innen opplæringsmodellen El Sistema Norge, i form av gruppeundervisning som metode, fordypningsmodellen Ad Astra og fyrtårnarrangementer i form av kulturskolefestivaler med nasjonalt og internasjonalt fokus. (www.irisprosjektet.no) Kompetanseutvikling har blitt gjennomført gjennom egne prosjekt for IRIS regionens kulturskoler og dens lærere, og har blant annet hatt fokus på læreplanarbeid, kollegabasert veiledning, fagnettverk, aksjonslæring, fagplanhøring, pedagogtreff. (Rønning, Rønningen og Westbye, 2016; Thoresen, 2016).

Følgende vedtak ble gjort av Norsk kulturskoleråd sitt sentralstyre, desember 2013:

«Norsk kulturskoleråd i sterk samhandling med BTV-regionen, forankrer IRIS som kulturskoleutviklingsprosjekt, i perioden 2014-2016, opp mot faglig utviklingsarbeid i organisasjonen i form av prosjekteierskap.»

Prosjektbeskrivelsen til IRIS var grunnlaget for søknaden, og viste store ambisjoner og et høyt tiltaksnivå. Prosjektet hadde som hovedmål å skape et felles løft i regionen til IRIS. Søknaden hadde tre delprosjekt, El Sistema, Vestfold-Grenland og Vestregionen som utgangspunkt, som hver seg hadde ulike beskrivelser av mål og ønsket oppnåelse gjennom prosjektet. (Søknad IRIS, 2013).

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

El Sistema prosjektmål:

- Bruke musikken som et sosialt verktøy for sosial og menneskelig utvikling
- Gi barn og unge sterke musikalske opplevelser og samspillkompetanse
- Bruke musikken som avgjørende faktor for å bryte fattigdommens/sosiale utfordrings/integrasjonsutfordringens sirkler for å finne andre livsveier
- Gi barn og unge menneskelige og musikalske forbilder

Vestfold-Grenland sin beskrivelse av sin rolle gjennom prosjektet:

Sandefjord kulturskole, som nylig har fått vedtatt en strategiplan for sin kulturskolevirksomhet av kommunestyret, har tatt på seg rollen å koordinere samarbeidet i Vestfold/Grenlandsområdet, rundt denne utviklingen. Blant annet med forankring i talentutviklingsprosjektet Ad Astra, som er et samarbeid mellom kommunene Larvik, Stokke og Sandefjord. Prosjektsøknaden inneholder tiltak som favner hele Østlandsområdet, Vestfold- og Grenlandsregionen, tiltak tilpasset mindre områder i regionen og samarbeid mellom kulturskolene i regionen.

Vestregionens beskrivelse av ønsket oppnåelse:

Vestregionens Ungdomssymfonikere ønsker å videreføre prosjektet med Juniorsymfonikerne for å rekruttere elever fra ung alder, spesielt på strykeinstrumenter som det trengs flest av i et symfoniorkester. Dextra prosjektstøtte tenkes brukt for å engasjere Dextra musikere og kulturskolelærere i samarbeid med elevene.

Beskrivelse IRIS prosjektet

IRIS prosjektet (IRIS) har vart fra 2014-2016, og har vært et samarbeid mellom Norsk kulturskoleråd og Dextra Musica. IRIS har vært definert som et kulturskoleutviklingsprosjekt av nasjonal verdi.

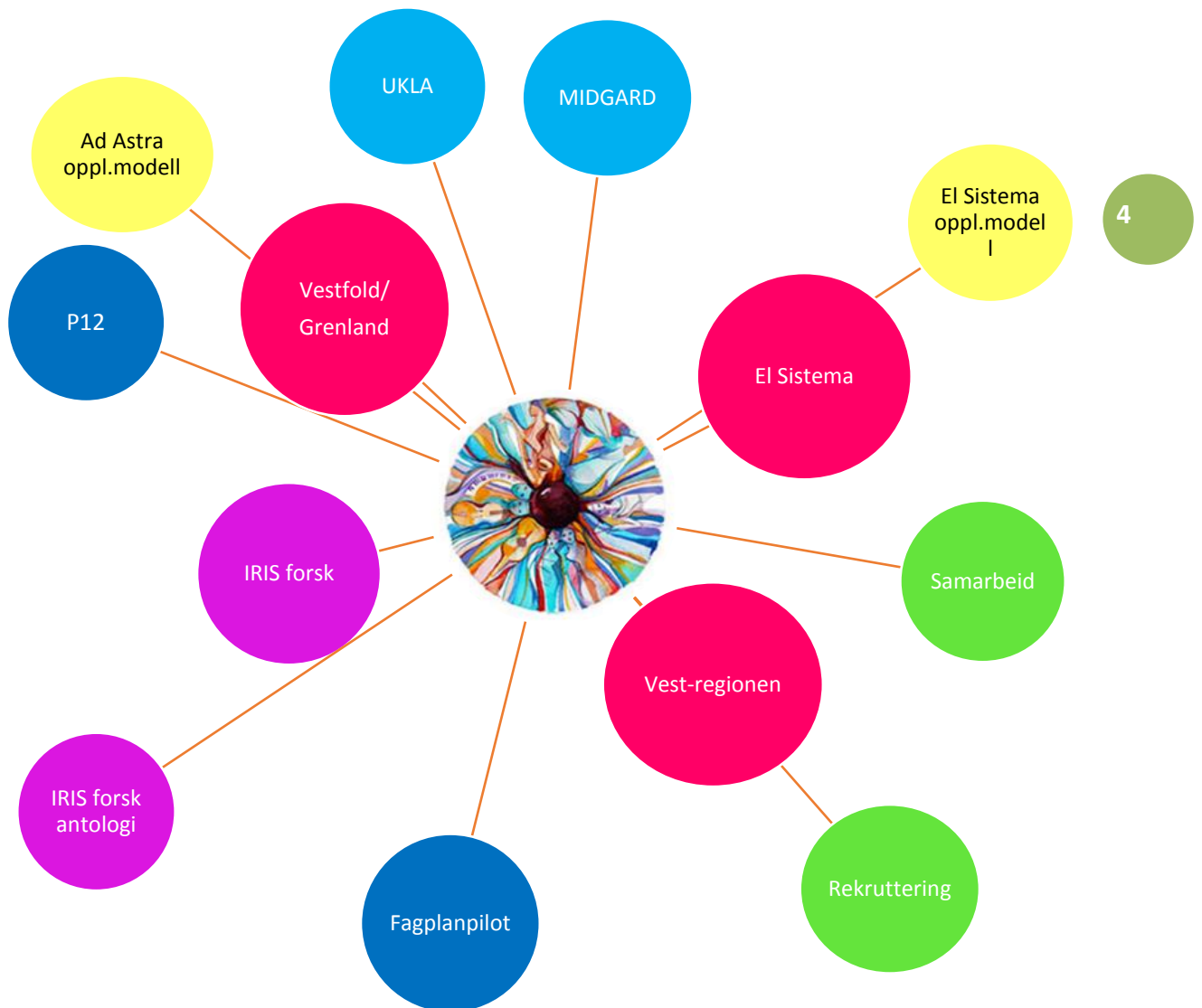
IRIS har som en helhet bestått av tre delprosjekt, som hver seg har blitt fulgt av delprosjektledere:

- El Sistema
- Vestfold/Grenland
- Vestregionen

I tillegg har IRIS forsk vært driftet som et eget prosjekt integrert i IRIS.

For å binde sammen IRIS til en helhet har prosjektet fra sin start hatt en prosjektleder, som sammen med delprosjektlederne og kunstnerisk leder har utgjort en prosjektledergruppe. Prosjektleder har fungert som bindeledd mellom IRIS, IRIS forsk og Dextra Musica samt Norsk kulturskoleråd og prosjektets styringsgruppe.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Noen hovedområder som prosjektet har omhandlet er kulturskoleopplæring, blant annet med utprøving av to opplæringsmodeller:

- Fordypningsmodellen Ad Astra som har hatt fokus på bredde og samtidig styrke undervisningstilbudet til de ivrigste og flinkeste elevene ved kulturskolene i Larvik, Sandefjord og Stokke/Andebu.
- Breddemodellen El Sistema som har hatt fokus på å nå frem til alle elever, spesielt med tanke på de som vanligvis ikke har mulighet til å delta på kulturskolens opplegg, i samarbeid mellom kulturskole, grunnskole og sfo.

Andre hovedområder i IRIS har vært samarbeid mellom det frivillige organisasjonsliv og kulturskole, samt fokus på regionale samspilltreff og regionale fordypningstilbud gjennom:

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

- Å styrke rekruttering til eksisterende ungdomsorkestre i Vestregionen og Vestfold/Grenland
- Å styrke samarbeid mellom eksisterende ungdomsorkestre i Vestregionen og Vestfold/Grenland.
- UKLA - *Ung Klassisk Festival* kombinerer undervisning og konserter og er den største festivalen for barn og ungdom i sitt slag i Vestfold/Grenland regionen.
- Midgard - Både IRIS og Midgard har som mål at konkurransen ikke "bare" skal fylle den utrolig viktige rollen det er å være de beste unge elevenes arena, men også spille en større rolle for Vestfolds nest beste unge musikanter.

Det har i IRIS også vært fokus på kompetanseheving for kulturskolens lærere, dette har blitt satt i sammenheng med Norsk kulturskoleråds utvikling av rammeplan, med mål om utvikling av lokale læreplaner gjennom utvikling av fagnettverk og prosessarbeid ved:

- P12 – bruk og utvikling av digital læringsplattform
- Fagplanpilot – gjørings og høringsprosess i Norsk kulturskoleråd arbeid med utvikling av kulturskolenes rammeplan og dets kapittel tre, fagplanene.

Som en del av kulturskoleutviklingen har IRIS forsøkt å legge til rette for samarbeid mellom kulturskolefeltet og Universitets- og høyskolesektor (UH-sektor), og dette har resultert i:

- IRIS forsk – en pilot for hvordan yrkesfelt, praksisfelt, fagfelt og forskningsfelt kan knyttes sammen med tanke på utvikling av kulturskolefeltet.
- IRIS forsk antologi – en bok bestående av flere artikler relatert til det kulturskolerelaterte feltet med mål om å bidra til en styrket dialog om forskning og utvikling i det kulturskolerelaterte feltet, på tvers av fagfelt, forskningsfelt, regioner, praksisfelt og utdanningsinstitusjoner.

IRIS har hatt et stort geografisk nedslagsfelt med tyngdepunkt i Vestregionen og Vestfold/Grenland, totalt 34 kommuner, men har samtidig hatt mål for seg å tilby alle kulturskoler i resten av Buskerud og Telemark mulighet for å delta på ulike tiltak som for eksempel regionale samspilltreff for elever og kompetansehevingstiltak for lærere. Noen av de 34 kommunene har fått merkbart flere tilbud enn andre, dette blant annet med tanke på utprøving av opplæringsmodellene Ad Astra og El Sistema.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

IRIS, gjennomførte tiltak 2014-2016

IRIS gjennomførte tiltak 2014

Tid:	El Sistema Norge (Nome, Larvik, Øvre Eiker, Nedre Eiker, Oslo)	VUS	Vestfold/Grenland
2014: vårsemestret	Samspilltreff i alle kommuner	Månedlige gruppe- og orkestersamspill	Ad Astra, UKLA-Ung klassisk festival
2014: høstsemestret	Samspilltreff i alle kommuner, fagdager lærere	Månedlige gruppe- og orkestersamspill, Mesterklasser	Månedlige Ad Astra samlinger, Ung Symfoni/Barnestryk, pedagogtreff om erfaringsdeling, samarbeidstiltak mellom det frivillige musikkliv og kulturskolene, Midgardskonkurransen

IRIS gjennomførte tiltak 2015

Tid:	El Sistema Norge (Nome, Larvik, Øvre Eiker, Nedre Eiker, Oslo)	VUS	Vestfold/Grenland	Kulturskole utvikling	IRIS FORSK	IRIS KAMMER ORKESTER
2015: vår	Samspilltreff i alle kommuner, fagdager lærere, Side by Side festival	Månedlige gruppe- og orkestersamspill, Mesterklasser, Fyrtårn	Månedlige Ad Astra samlinger, UKLA festival, regiontreff orkestre, barnestryk, Pedagogtreff på erfaringsdeling, samarbeidstiltak mellom det frivillige musikkliv og	P12	Samling medforskere	Prosjekt Cateura, Festspillene i Bergen, Fyrtårn

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

	Gøteborg, Fyrtårn		kulturskolene, Fyrtårn			
2015: høst	Samspilltreff og regiontreff	Månedlige gruppe- og orkesters amspill, Mesterklasser	Månedlige Ad Astra samlinger, regiontreff orkestre, barnestryk, pedagogtreff om erfaringsdeling, samarbeidstiltak mellom det frivillige musikkiv og kulturskolene, Midgardkonkurransen	P12 Fagplanpilott		

7

IRIS gjennomførte tiltak 2016

Tid:	El Sistema Norge (Nedre Eiker, Oslo)	VUS	Vestfold/Grenland	Kulturskole utvikling	IRIS FORSK	IRIS KAMMER ORKESTER
2016: vår	Samspilltreff i alle kommuner, fagdager lærere, Side by Side festival Gøteborg	Månedlige gruppe- og orkesters amspill, mesterklasser	Månedlige Ad Astra samlinger, UKLA regiontreff orkestre, barnestryk, samarbeidstiltak mellom det frivillige musikkiv og kulturskolene	P12 Fagplanpilott	Samling medforskere	
2016: høst (planlagt aktivitet)	Samspilltreff i alle kommuner, fagdager lærere, El Sistema	Månedlige gruppe- og orkesters amspill, turné Spania,	Månedlige Ad Astra samlinger, UKLA regiontreff orkestre, barnestryk, Pedagogtreff, samarbeidstiltak mellom det	P12	Samling medforskere	Fyrtårn og Desemberturneer Nordea/TV 2 produksjon

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

	Norden, Fyrtårn	Fyrtårn Junior	frivillige musikkv og kulturskolene, Midgardkonkurrans en			
--	--------------------	-------------------	--	--	--	--

Organisering av IRIS prosjektet

Prosjekteier: Norsk kulturskoleråd

Styringsgruppe har bestått av:

representant for sentralstyret Norsk kulturskoleråd: Heidi H. Løken
representant for sentralleddet Norsk kulturskoleråd: Åste S. Domaas
representant på vegne av styret i Norsk kulturskoleråd BTV: Lars Joakim Tveit 2014-2015
daglig leder Vestregionen: Nina Solberg
representanter på vegne av kommunene i Vestfold/Grenland og El Sistema: ordfører Ole Bjørn Gleditsch og ordfører Bent Inge Bye
prosjektleder IRIS: Rut Jorunn Rønning

Prosjektgruppe har bestått av har bestått av:

Marius Astrup Thoresen/prosjektleder Vestfold-Grenland, Gunn Edith Nilsen/produsent Sandefjord kulturskole, Sven-Erik Nilssen og Liv Andersen/prosjektleder Vestregionens ungdomssymfonikere/juniorsymfonikere, Gabriel Gallo/prosjektleder El Sistema Norge, Wolfgang Plagge/kunstnerisk leder, Rut Jorunn Rønning/prosjektleder, Berit Cardas og Eline Moe Melgalvis/Dextra Musica

Styringsgruppens ansvar og mandat (vedtatt av styringsgruppen)

- Styringsgruppen er prosjektets øverste organ
- Styringsgruppen har det overordnede ansvaret for at planlagte tiltak gjennomføres i henhold til oppsatte budsjetttrammer.
- Styringsgruppen er prosjektleders overhode
- Styringsgruppen mottar direkte rapport fra prosjektledelsen ved prosjektleder
- Styringsgruppen rapporterer to ganger i året til Dextra Musica via prosjektleder, om prosjektets gjennomførte tiltak, økonomi, måloppnåelse.
- Styringsgruppen informerer Norsk kulturskoleråd sitt sentralstyre to ganger i året via sentralstyrets representant, om prosjektets gjennomførte tiltak, økonomi, måloppnåelse.
- Styringsgruppen har til en hver tid ansvar for å vurdere mulige risikofaktorer og foreslå/sette i gang endringer jamfør tiltak og budsjett lagt til grunn i prosjekt IRIS' prosjektbeskrivelse.
- Styringsgruppen har to årlige møter.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

- Styringsgruppen delegerer operative oppgaver til styringsgruppens arbeidsgruppe.

Prosjektleders ansvar og myndighet (vedtatt av styringsgruppen)

- Prosjektleder er bindeledd mellom styringsgruppen og Dextra Musica
- Prosjektleder rapporterer fra de ulike delprosjekt og fellestiltak til styringsgruppen
- Prosjektleder har til en hver tid ansvar å vurdere mulige risikofaktorer i prosjektets gjennomføring og informere styringsgruppen som deretter beslutter og/eller foreslår/setter i gang endringer jamfør tiltak og budsjett lagt til grunn i prosjekt IRIS' prosjektbeskrivelse.
- Prosjektleder er styringsgruppens sekretær
- Prosjektleder er fortløpende i kontakt med styringsgruppens arbeidsgruppe.
- Prosjektleder kontrollerer, kvalitets sikrer og godkjenner delprosjektene og fellestiltakenes rapporteringer og refusjonskrav til Dextra Musica og prosjektets styringsgruppe

Uttalelse kunstnerisk leder Wolfgang Plagge

- DELPROSJEKTET – oppfølging av lokal elevmasse i Vestregionen: Klaverelevantallet stabiliserte seg tidlig på 6-7 elever. Oppfølging i masterclass-struktur – merkbar kvalitetsheving på de fleste elevene. På bakgrunn av det beskjedne elevtallet er det vanskelig å vurdere hvorvidt det hadde vært mulig å oppnå tilsvarende nivåheving på annet vis også. Strykerelever har hatt nytte av Dextra-musikere – noe varierende struktur. De fleste elevene har hatt utbytte av møte med unge rollemodeller.
- BÆREKRAFTIVGE ELEMENTER: Møter mellom profesjonelle utøvere og elever. Konkrete konsertprosjekter. Improvisasjonskurs. Interkommunale samarbeidsstrukturer.
- SUKSESSFÅTØRER / UTFORDRINGER: De mest positive utbyttefaktorene ligger i enkeltelevnes møte med instrumental lagånd – pianister blir gjerne einstøinger; i IRIS-sammenheng fikk de oppleve gruppestrukturer slik de er vanlige i stryker- og blåser-sammenheng. Videre har synliggjøring/Prestisje spilt en merkbar rolle for flere av elevene. Av mer uforutsette (men desto gledeligere!) suksessfaktorer vil jeg spesielt fremheve kontakten med miljøet rundt Midgard-konkurransen: Denne konkurransen avholdes i Horten og har samarbeidet med Delprosjektet på forbilledlig vis. Her har prosjektets visjoner om spisskompetanse/breddesatsing virkelig kommet til syne og vært med på å forme et unikt musikktilbud som på kort tid har fått nasjonalt fokus. I en tid der konkurranse-konseptet i seg selv er på vikende front har man lyktes i å bygge opp en struktur der kvalitet får utvikle seg på grunnlag av sosial bevissthet.

Det finnes imidlertid også en rekke utfordringer: Selv om tre år ikke er lang tid, ser vi alt nå et klart behov for en betydelig sterkere forankring i de lokale miljøene – først og fremst må kulturskolene

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

finne en sterkere samhandlingsstruktur. Hvis oppnådde resultater skal kunne videreføres og fordypes, må lokalmiljøene involveres mer. Det må arbeides for en bevisstgjøring av lokale bevilgende myndigheter der videre støtte fra Stiftelsen sentralt i fremtiden reduseres eller bortfaller. Personlig ser jeg et sterkt behov for spissing av lokale læreres kompetanse.

Det trengs dessuten en grunnleggende debatt om hva vi egentlig trenger av tilbud lokalt – det er slett ikke sikkert at Oslo-området tilbudstruktur er egnet for å modellere en hensiktsmessig lokal tilbudstruktur overalt i landet.

10

- **VIDEREFØRING:** Det er mitt håp at den løfterike ideen *elever møter proffe forbilder* får fortsette. Dette er en velprøvd mester/elev-modell som har ført til betydelige resultater. Videre må de interkommunale fordypningstilbudene (helgekurs, konserter etc) videreføres. Regulære tverrinstrumentale samspillmodeller (kammermusikk) må vektlegges i større grad enn hva som har vært mulig i treårsperioden. Skapende musikk-tilbud (improvisasjon/komposisjon) må videreføres og utvikles.

Sammendrag rapporter delprosjekt

Sammendrag rapport El Sistema, ved delprosjektleder Gabriel Gallo:

El Sistema har i Norge eksistert siden høsten 2013, og kunne starte opp takket være gavemidler til instrumentkjøp fra Sparebankstiftelsen DNB. (www.sparebankstiftelsen.no) El Sistema som en modell for musikkopplæring, er inspirert av den verdenskjente modellen utviklet i Venezuela siden 1970-tallet. (www.fundamusical.org.ve) Fokuset i opplæringen er samspill i grupper og orkester flere ganger i uken. Musikkopplæringen er basert på sosiale verdier, og har i Norge foregått i grunnskole/kulturskole/sfo. I 2013 skulle Sparebankstiftelsen DNB gjennom sitt datterselskap Dextra Musica i gang med 3-årig prosjekt i Buskerud, Telemark, Vestfold. Dette ble til IRIS-prosjektet. I nevnte region var allerede flere El Sistema kommuner etablert, og det ble naturlig å tenke El Sistema som et nav i IRIS-prosjektet. Siden har kommuner falt fra og kommet til, rundt 850 barn har fått opplæring i regi av El Sistema. Kommuner som har vært en del av El Sistema/IRIS prosjektet er Oslo, Nome, Larvik, Sandefjord, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Drammen. Fra 2016 er El Sistema/IRIS-prosjektet/Norsk kulturskoleråd en del av det prosjektet «El Sistema Norden – a sustainable organization», som er støttet av Nordisk kulturfond. I rapporten om El Sistema, er følgende elementer fra prosjektperioden 2014-2016 belyst:

- Hovedmål med El Sistema opplæringen
- Målformuleringer El Sistema/IRIS
- Arbeidet med felles repertoar
- Samspilltreff og regiontreff

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

- Arbeidet med læreplan
- Innhold og mål med fagdager
- Suksessfaktorer og utfordringer knyttet til El Sistema i IRIS
- Oversikt over alle gjennomførte aktiviteter, 2016/2015/2014

Her følger en oppsummering av suksessfaktorer og utfordringer:

Suksessfaktorer:

Den svært høye kompetansen til lærerne som har vært en del av El Sistema, er en hovedfaktor til å lykkes med El Sistema opplæringen, spesielt med tanke på lærernes evne til å tilpasse seg forskjellige situasjoner og utfordringer. Det har også vært en trygghet å kunne planlegge med et budsjett som har vært tilstrekkelig for IRIS aktivitetene, og at det har vært forutsigbart med nok og gode instrumenter og diverse utstyr til opplæringen. Det har også vært en solid koordinasjon mellom aktørene og generelt en bra kommunikasjon mellom disse.

Utfordringer:

Lærerne har generelt hatt små stillinger knyttet til El Sistema undervisningen, og/eller kombinert med andre oppgaver/jobber. Dette har resultert i mindre dedikering og mindre tid til møter, treff, seminarer, studieturer, utvekslinger, etc., enn hva som var ønskelig ved prosjektets oppstart. Åpenbart har det vært en kjempeutfordring at endringer og avgjørelser med nedleggelse av flere El Sistema prosjekt gjort på skole eiernivå i kommunene, også i kommuner hvor prosjektene har vært godt forankret, med høy kvalitet, har gått ut over barn som har spilt flere ganger i uken over flere år.

[Sammendrag rapport Vestfold-Grenland, delprosjektleder Marius Astrup Thoresen:](#)

IRIS Vestfold/Grenland er det mest omfattende delprosjektet i IRIS. Store bevilgninger har muliggjort over 80 små og store arrangementer over 3 år i vår region. IRIS har vært en stor suksess som har ført til ny "infrastruktur" og varige samarbeidsarenaer mellom kommuner, kulturskoler og frivillige og profesjonelle institusjoner. IRIS har bidratt til læring, opplevelser, kunnskap og inspirasjon for den enkelte elev, og de ulike prosjektene har knyttet sammen sosiale og faglige verdier og skapt et sterkere fellesskap elevene i mellom. IRIS har ført til erfaringer og kunnskap som vil bli delt med kulturskolenorge.

Samarbeidsstrukturer som strekker seg utover den enkelte institusjon kommer "på toppen" av daglige drift og kan bli tilfeldige og kortlivede. Derfor har IRIS-midlene vært av uvurderlig verdi for opprettelsen av de store tiltakene: Ad Astra-fordyningstilbudet, et flerkommunalt samarbeid rettet mot de ivrigste og flinkeste elevene. Opprettelsen av en kulturskoleutviklingsarena for lærerne. Opprettelsen av Ukla-festivalen. Kontakten og samarbeidet med Midgard-festivalen, Vestfold-festspillene og Vestfold ungdomsstyrkeorkester. Og samarbeidet med Dextra-Musica, NMH og Barratt Due.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

I tillegg har midlene gjort det mulig å understøtte mange små tiltak: Feks innkjøp av kontrabasser og hardingfeler, støtte til fløytegruppas tur til Spania, oppstartkickoff til nytt barne- og ungdomskor for å nevne noe.

IRIS-midlene har også gjort det mulig å få et sterkere fokus på kvalitet og talentutvikling i form av politiske prosesser for å øke spilletimetiden, lærerplanarbeid og normering av undervisning med didaktiske krefter fra høgskolesystemet og arbeidet frem mot et tettere hjem-skole samarbeid.

Alle disse områdene går sammen i en helhet som handler om å bygge ny kultur i form av mer samarbeid og et sterkere fokus på kvalitet og helhet i undervisning og kulturliv. Midlene fra IRIS har gjort en slik kraftanstrengelse mulig. Vi ser konturene av en ny kultur ta form.

Pilotprosjektet Ad Astra - fordypningstilbudet

Ad Astra - fordypningstilbudet er et samarbeid mellom kommunene Sandefjord, Larvik, Stokke og Andebu. Tiltaket er rettet inn mot de flinkeste og ivrigste musikantene mellom 9-19 i kommunene. Etter årlige prøvespill er ca. 50 elever plukket ut til å delta i programmet. Instruktører og akkompagnatører på høyt nivå er hentet inn. Gjennom seminarer, konserter og teoriundervisning har Ad Astra, og Ad Astra-mentor for de aller beste, bidratt til å styrke den enkelte Ad Astra-elevs læring, sette fokus på talentutvikling og kvalitet i kulturskolene og opprette en samarbeidsarena mellom kulturskoler fra ulike kommuner og Dextra Musica, NMH og Barratt-Due.

Ad Astra vil bli videreført.

Pilotprosjektet IRIS - kulturskoleutvikling

IRIS - kulturskoleutvikling har som mål å bidra til å skape faglig energi, optimisme og innovasjon innenfor musikkfeltet i et skoleslag som har lidd under lav status og manglende arenaer for faglig utvikling. I motsetning til andre skoleslag fører små prosentstillinger, lærere som underviser på forskjellige dager og på forskjellige steder til at etablering av levedyktige fagmiljøer er vanskelig å opprette og vedlikeholde. IRIS - kulturskoleutvikling har ønsket å bøte på dette ved å samle lærere fra regionen til fagsamlinger hvor de enkelte instrumentgruppene kan snakke fag med kollegaer og de beste didaktiske kreftene fra høyskolenivået. Et mål har også vært å forberede og igangsette det læreplanarbeidet som kulturskolerådet har lagt til rette for med sin nye rammeplan med påfølgende fagplan for kulturskolene.

Kulturskoleutviklingsprosjektet har vært en stor suksess som har samlet så mange som 80 lærere på seminarer, og vil bli videreført. En stort antall kulturskoler skal samarbeide om kvalitetsutvikling, læreplanarbeid og digitalisering av "best practice" etter modell av IRIS-kulturskoleutviklingsprosjektet i samarbeid med Plattform 12.no

Ukla- Ung Klassisk Festival

UKLA - Ung Klassisk Festival kombinerer undervisning og konserter og er den største festivalen for barn og ungdom i sitt slag i vår region.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Festivalen er et samarbeid mellom Misk (musikk i Sandefjord kirke) og Sandefjord kulturskole og IRIS-prosjektet, og er støttet av Sparebankstiftelsen/Dextra Musica, Vestfold fylkeskommune og Sandefjord kommune.

Målet med festivalen er å skape inspirasjon, samhandling, læring og utøving for musikanter og sangere mellom 9. og 19. Dette skjer gjennom kurs, samspillaktiviteter og konserter åpne for publikum.

Flere samarbeidspartnere og finansieringskilder kommer sammen for å realisere festivalen, som har vært en felles kraftanstrengelse å etablere. Aktørene har vært Kulturskole, MISK (Musikk i Sandefjord kirke med Svein Rustad i spissen), Dextra, Vuso (Vestfold ungdomsstrykeorkester) og Wolfgang Plagge. Videre arbeid vil være å utvikle festivalen til å bli hele regionens kulturskolefestival og øke rekrutteringen til festivalen også etter IRIS-perioden.

Barnas festspillkonsert – Vestfoldfestspillene

Vi har hatt to samarbeidsprosjekter med Vestfoldfestspillene. I 2015 hadde vi besøk av Cateura-orkesteret fra Venezuela i samproduksjon med IRIS-sentralt/Kulturskolerådet/Dextra og festspillene i Bergen. I 2016 samarbeidet vi med Tine Thing Helset og Marinemusikken, og fylte Hjertnes kulturhus med barn og unge fra regionen. Samarbeidet med Vestfoldfestspillene er både vært en synliggjøring av IRIS-aktivitetene og en høytidlig arena for el-sistema kor og orkester, kulturskolene, VUSO og andre deltagere. Samarbeidet innebærer produksjons- og finansieringssamarbeid med festspillene som er en sentral aktør i Vestfolds kulturliv, og knytter sammen "høy og lav" i fylket. Samarbeidet vurderes videreført.

Ung Symfoni

Ung symfoni var et flott tiltak som ble etablert av Sarah Aker, men som hadde ligget brakk noen år. IRIS-prosjektet har i Samarbeid med Sarah fått reetabler orkestertilbudet som har gitt strykere og blåsere som ofte holder til på hver sin kant i korps og orkester anledning til å møtes i en symfonisk besetning. Ung symfoni har også knyttet bånd over større avstander ved å samarbeide med Vestregionens ungdomssymfoniorkester. Ung symfoni vil bestå.

Midgardkonkurransen

IRIS Vestfold/Grenland har støttet Midgardkonkurransen med kr. 100 000 i 2015 og 2016. Både IRIS og Midgard har som mål at konkurransen ikke "bare" skal fylle den utrolig viktige rollen det er å være de beste unge elevenes arena, men også spille en større rolle for Vestfolds nest beste unge musikanter. På den måten kan konkurransen være med å løfte hele musikkfeltet i regionen. Samarbeidet med Midgard fortsetter etter IRIS-perioden.

Strykerseminar

To ganger har vi samlet strykerne fra Vestfold og Grenland til store strykerseminarer. I 2014 var det så mange som 115 elever fra hele regionen som var samlet og i 2016 kom Alexander Rybak på besøk og da var tallet 150. Tiltaket har, ved siden av Ad Astra, vært det viktigste arrangementet for vitalisering av strykermiljøet i regionen. Nye storsamlinger vurderes.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Sammendrag Vestregionen ved daglig leder Nina Solberg og delprosjektleder VUS/IRIS, Liv Andersen:

1. Målformuleringer

Hovedmål

- Øke rekrutteringen til Vestregionens Ungdomssymfonikere
- Utvikle den enkelte deltakers musikalske ferdigheter og spilleglede

Delmål

- Gjøre orkesterets tilbud bedre kjent hos kulturskoleelever og lærere
- Gjøre orkesteret kjent hos lokale orkestre og korps

2. Måloppnåelse

Hovedmål

- Rekrutteringen til orkesteret for Ungdomssymfonikerne har vært stabil på 35 elever i orkester i prosjektperioden, med nye medlemmer inn etter hvert som gamle slutter. Juniorsymfonikerne er etablert som en fast gruppe med 22 elever som har meldt deg inn.
- Samarbeid med Ung Symfoni Vestfold bidro til et spilledyktig orkester ved at 35 medlemmer i Ung Symfoni Vestfold deltok i seminar, øvelser og konserter i regi av Vestregionens Ungdomssymfonikere høsten 2015.
- Samarbeid med Asker Sinfonietta bidro til et spilledyktig orkester ved at 26 medlemmer i Asker Sinfonietta deltok i seminar, øvelser og konserter på turne i Spania i regi av Vestregionens Ungdomssymfonikere høsten 2016.
- Samspill i et orkester med tilnærmet full besetning har gitt den enkelte økt spilleglede og økt kvalitet hos den enkelte og hele orkesteret.
- Mesterklassene har bidratt til økte spilleferdigheter og motivasjon til videreutvikling hos den enkelte.
- Dextramusikernes deltakelse i prøver og konserter har bidratt til økt motivasjon, glede og mestring.

Delmål

- Kulturskolerektorer og lærere er gjort kjent med tilbudet i hovedorkesteret og Juniorsymfonikerne, men ikke alle rektorer, og bare enkelte lærere, oppfatter at det er deres oppgave å bidra til rekruttering.
- Honorar til juniordeltakernes kulturskolelære for å følge eleven til samling, har bidratt til at flere juniorer er rekruttert.
- Det er innledet samarbeid med et utvalg orkestre og korps. Samarbeidet har resultert i gjensidig rekruttering.

3. Vurderinger

Deltakelsen i IRIS har gjort det mulig å videreføre og forsterke tilbudet for barn i alderen 6 – 13 år.

Utfordringene knyttet til musikk- og kulturskolenes opptakspraksis, hvordan en kompensere for varierende elevgrunnlag fra år til år, og hvordan en får musikk- og kulturskolene til å slutte opp om – og aktivt rekruttere til – Ungdomssymfonikerne i Vestregionen, vil være relevante også for andre orkestre.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Avlønning av musikk- og kulturskolelærer som følger egen elev(er), gir økt vilje til å introdusere eleven for orkesteret.

Rekrutteringsarbeid er håndarbeid: Elever, foresatte og musikkskolelærere må følges opp kontinuerlig. Tidlig kommuniserte aktivitetsplaner – som holdes – synes å være en av flere kriterier for å lykkes i å rekruttere og opprettholde et livskraftig orkester.

Mesterklasser skaper motivasjon og glede. Dextramusikere som møter orkesteret, bidrar også til motivasjon og spilletglede.

Studieturen har bidratt til at flere ble rekruttert både i forkant og i etterkant av turen. Juniorene var ikke invitert med på studietur, men har nå noe å glede seg til som oppfattes som gjevt og gøy.

Samarbeid med andre orkestre skaper en vinn/vinn situasjon for alle parter.

Erfaringer og refleksjoner fra prosjektleders ståsted

Prosjektleders beskrivelse av erfaringer og refleksjoner bygger på samtaler med delprosjektledere i IRIS, kunstnerisk leder i IRIS, styringsgruppe IRIS, Norsk kulturskoleråds ansatte, Norsk kulturskoleråds sentralstyre, ledelse i Dextra Musica, sentrale lærere og rektorer i gjennomføring av IRIS tiltak. Disse samtalen har funnet sted i forbindelse med organiserte og strukturerte møter og fagdager gjennom IRIS, hvor gitte problemstillinger og underveisevalueringer av prosjektet har blitt presentert og gitt tilbakemeldinger på. Sentrale temaer som har vært diskutert og reflektert rundt er delprosjektens målformuleringer, IRIS som en helhet, hva som skal ligge til grunn for nasjonale og internasjonale samarbeidsprosjekt, hvordan prosjektet best mulig kan nå frem til flest mulig, hvordan El Sistema tankegangen kan ligge til grunn for hele IRIS.

IRIS har vært et formidabelt og komplekst utviklingsprosjekt i regi av Norsk kulturskoleråd. Det har bestått av tre selvstendige delprosjekt, med respektiv ledelse, både administrativt og kunstnerisk, som sammen med prosjektleder har utgjort prosjektledergruppen. Denne gruppen, i dialog med Dextra Musica, har hatt som mål å skape samhandling på tvers av delprosjektene. Prosjektets første år handlet mye om å komme i gang, og bli kjent med innhold og å prøve ut tiltak. I det andre året var det mulig å realisere flere tiltak på tvers av delprosjekt. I tredje og siste år har delprosjektene arbeidet mer separat enn de foregående.

I prosjektets to første år har prosjektledergruppen sammen brukt tid til planlegging, drøfting og evaluering av felles tiltak på tvers av delprosjektene. Dette medførte blant annet at Fyrtårnkonsernten i Sandefjord, juni 2015, besto av alle delprosjektens elementer og hadde et internasjonalt perspektiv, og svarte opp til den planlagte storkonserten som det var lagt opp til i prosjektbeskrivelsen, noe som var tenkt utført årlig. I etterkant av dette tiltaket, ble det i prosjektledergruppen i dialog med Dextra Musica drøftet og evaluert hvordan et slik tiltak kunne videreutvikles. Videre fokus ble valgt til å være inspirasjon fra Sør-Amerika og med El Sistema som en grunntanke. Tid for gjennomføring ble bestemt i prosjektledergruppen, gjennom blant annet å ta hensyn til andre store planlagte prosjekt som Dextra Musica var involvert i. Selv om tid for dette tiltaket ble bestemt slutten av 2015, medførte det at tiden allikevel kolliderte med planlagte

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

arrangement av frivillige organisasjonslivet i Vestfold, og da at VUSO og Ung Symfoni, hadde store prosjekt høsten 2016 som medførte at de ikke kunne delta. Fyrtårn 2016 ble allikevel gjennomført, representert med bredde og fordypning, med inspirasjon fra Sør-Amerika og med et internasjonalt perspektiv, dog i mindre format enn i 2015.

Gjennom samtaler med prosjektledergruppen har ikke bare kommet frem at selve IRIS prosjektet som helhet har vært innfløkt, men også flere av delprosjektene har hatt elementer av innfløkt, både med tanke på at mange kommuner har vært involvert, og også mange ulike aktører. Dette kan ha bidratt til at kommunikasjon har opplevdes som utfordrende, blant annet med tanke på at det frivillige organisasjonsliv har en annen type eierskap til IRIS enn hva sentrale kommuner i prosjektet har hatt.

Som en komplettering av de tre delprosjektene har Kulturskoleutvikling, som var et planlagt tiltak i prosjektbeskrivelsen, utviklet seg til to deler, og har totalt dekket ulike kompetansebehov og nådd frem til mange av kommunene i IRIS regionen. Den ene delen har handlet om faglige nettverk, erfaringsdeling, utvikling av læreplaner og utprøving av digital læringsplattform P12. Bortimot 80 lærere har deltatt på fagdager, og mange av IRIS kommunene har vært representert. Den andre delen, kalt Fagplanpiloten, har vært et tett samarbeid med Norsk kulturskoleråd, har vært et prosessorientert utviklingsprosjekt med fokus på aksjonslæring og høring på kulturskolenes Rammeplan, kapittel 3. 6 kommuner fra IRIS (8 ble forespurte) deltok i denne prosessen sammen med 4 andre kommuner med tilknytning til Dextra Musicas andre kulturskolesatsning, Follo piloten, og Akershus og Østfold (Norsk kulturskoleråd region øst).

På siden av IRIS prosjektet har IRIS forsk, et samarbeid med UH-sektor, vært i drift siden høsten 2014. IRIS forsk har bygd opp et forskernettverk som ender opp med en antologi med hovedsakelig vitenskapelige artikler. Antologien utgis av Cappelen Damm Akademisk høsten 2017, i form av open access på internett. IRIS forsk har hatt egen prosjektledelse.

IRIS prosjektet hadde sitt utgangspunkt i en prosjektbeskrivelse med tiltak som var planlagt gjennomført i henhold til årshjul gjennom hele prosjektperioden. Det har gjennom prosjektet vært nødvendig å evaluere tiltak og tilpasse videre framdrift etter erfaringer gjort underveis i prosjektet. Derfor har noen av tiltakene fra prosjektbeskrivelsen uteblitt, mens andre tiltak har utviklet seg fra en tenkt tanke og har tatt en annen retning enn hva som kunne synes åpenbart ut i fra prosjektbeskrivelsen.

En utfordring med IRIS prosjektet synes å ha vært det store utviklingspotensialet som har ligget til grunn, og som det har blitt prioritert å bruke ressurser på å utvikle. Dette har blitt gjort uten å følge opp med videre økning av administrativ ressurs. Det har vært en bevisst tanke å skape mest mulig aktivitet for elever og lærere, men erfaringen gjort underveis er at dette fordrer større administrative ressurser enn hva som har vært satt av stillingsprosenter til.

Styringsgruppens anbefalinger.

Styringsgruppen til prosjektet var aktiv og spilte en viktig rolle i oppstarten av prosjektet og bidro med et tydelig anslag for utviklingen i prosjektet.

Styringsgruppen har også bestått av en arbeidsgruppe, hvor leder av styringsgruppen har vært

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

hovedkontaktperson for prosjektleder og kontaktledd mot prosjekteier Norsk kulturskoleråd sin styringsgruppe^[RJR1]. Arbeidsgruppen har påpekt utfordringer med at omfanget av prosjektet har vært stort, og med alle potensielle utviklingsmuligheter fra opprinnelig prosjektbeskrivelse som lå til grunn for søknad, har prosjektet vokst i utakt med de administrative ressursene som har ligget til grunn for gjennomføring av tiltak.

Med bakgrunn i gjennomførte tiltak, og evalueringer med bakgrunn i prosjektledergruppens tilbakemeldinger via prosjektleder, vurderer styringsgruppen følgende elementer fra IRIS prosjektet som bærekraftige og anser at disse har en overføringsverdi til andre landsdeler, regioner, kommuner som gjennom kulturskoler og frivillige organisasjoner som utøver musikkopplæring:

17

- **Ad Astra modellen – fordypningstilbud basert på spilleglede**
Fordypningstilbud som et interkommunalt samarbeid for både ivrige og flinke elevene ved kulturskolene. Samarbeidet med Dextra Musica har muliggjort konserter, ulike samlinger og undervisning for strykere, pianister, blåsere og sangere. Modellen kan videreføres med lignende struktur som beskrevet i delrapport Vestfold-Grenland/IRIS, men med anbefalt økt fokus på forankring og eierskap blant lærere og respektive kulturskoler.
- **El Sistema - breddetilbud**
El Sistema som opplæringsmodell anbefales med tanke på at barn som ellers ikke ville fått muligheten til opplæring innen musikkinstrument, og få ta del i den type opplæring og opplevelse, vil kunne få dette som en del av sitt liv. Ved oppstart av nye El Sistema prosjekt anbefales det at det gis tydelige kriterier/forutsetninger med tanke på langsiktig og forpliktende avtale mellom for eksempel kulturskole, foreldreforening, lokal orkesterforening i samhandling med grunnskole/sfo/barnehage. Det vises for øvrig til beskrivelser av opplæringsmodellen gjennom El Sistema prosjektbeskrivelse, El Sistema læreplaner tilpasset kulturskole eller grunnskole og til delrapport El Sistema/IRIS
- **Orkestersamspill – bredde og fordypningstilbud med fokus på rekruttering og samarbeid**
Som et ledd i å styrke de enkelte ungdomsorkestrene har det gjennom IRIS prosjektet vært lagt opp til flere region treff mellom VUS/VUSO/Ung Symfoni. Samarbeidet har vært utført av de respektive orkestrene. Dette hadde et spesielt fokus i 2015, og de respektive orkestrene har utfyllt og styrket hverandre på en god måte. Dette arbeidet har gitt positive effekter som det anbefales at det jobbes videre med gjennom å utvikle regionale samspilltreff videre.
- **Kammerorkester - fordypningstilbud**
IRIS kammerorkester har vært en videreutvikling av fordypningstilbudet i IRIS prosjektet, spesielt med tanke på utvikling av strykemiljøet. Orkestret har vært et regionalt orkester, som har gjennomført to prosjekter. Orkestret har vært et ekstra fordypningstilbud til de beste elevene fra kulturskoler og ungdomsorkestre i regionen og elever uten orkestertilhørighet. Kombinasjonen av de beste elevene i regionen sammen med unge, fremadstormende Dextra musikere har gitt en helt spesiell synergi som har bidratt til en nivåheving gjennom begge prosjektperiodene (2015 og 2016). Denne modellen er overførbart til andre regioner ved å tenke samhandling mellom studenter ved regionale høyskoler for utøvende musikkstudier og elever ved kulturskoler og fra orkestre i samme region.

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

- **Kulturskoleutvikling – styrking av breddetilbud for barn og unge**

Med bakgrunn i erfaringer fra P12 og Fagplanpilot, anbefales det tilrettelegging for interkommunale og regionale fagnettverk. Kulturskolenes rammeplan har et tydelig oppdrag med å bidra til at kommunene kan oppfylle opplæringslovens §13.6, som handler om at alle kommuner skal ha en kulturskole alene eller i samarbeid med andre kommuner, og at den skal være organisert til grunnskolen og kulturlivet forøvrig. Metoder og anbefalinger for et arbeid med fagnettverk kan det vises til i Fagplanrapport og i delrapport Vestfold-Grenland/IRIS.

18

Med bakgrunn i gjennomførte tiltak, og evalueringer med bakgrunn i prosjektledergruppens tilbakemeldinger via prosjektleder, vurderer styringsgruppen følgende områder som utfordrende å arbeide med, og anmoder om at Norsk kulturskoleråd tar dette med seg i videre kulturskoleutviklingsarbeid:

- Utvikle gode rutiner og maler for tilbakemeldinger og informasjon til folkevalgte lokalt, regionalt og nasjonalt.
- Bidra til å skape solide arenaer, regionalt og nasjonalt for erfaringsdeling av tiltak utført i utviklingsprosjekt.
- Bidra til å fasilitere samhandlingsarenaer mellom det frivillige organisasjonsliv og de lokale kulturskolene.

Referanser

El Sistema/IRIS. (2015). Læreplanverktøy El Sistema
Oslo: IRIS prosjektet/Norsk kulturskoleråd

Rønning, R. J., Rønningen A. og Westbye I. A. (2016). *Rapport høringsprosess rammeplanens kapittel 3, fase 1*. Trondheim: Norsk kulturskoleråd.

Vestregionens Ungdomssymfonikere/IRIS. (2015). Læreplan El Sistema
Asker: Vestregionen

www.fundamusical.org.ve

www.sparebankstiftelsen.no

Vedlegg

Delrapport El Sistema

Delrapport Vestfold-Grenland

Delrapport Vestregionen

RAPPORT IRIS PROSJEKTET

Oversikt IRIS forsk